

DOI <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2025-2-19>
УДК 378.147:811.111

Поліщук А. В.

доктор філософії галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»,
асистент кафедри іноземних мов
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: anastasiya300595@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5488-1224

ВИКОРИСТАННЯ ФАХОВОЇ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ АГРОІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація

У статті досліджено методологічні та практичні аспекти використання фахової англомовної термінології в освітньому процесі підготовки здобувачів агроінженерних спеціальностей. Проведено огляд сучасних теоретичних підходів до вивчення термінології в межах англійської мови для спеціальних цілей (ESP), зокрема визначено ключові принципи адаптації навчального матеріалу до потреб здобувачів технічних спеціальностей. Особливу увагу приділено інтеграції підходу CLIL (Content and Language Integrated Learning) як засобу одночасного розвитку професійних знань і мовної компетентності, а також ролі корпусної лінгвістики у формуванні навичок роботи з термінологічними масивами текстів. Проаналізовано використання цифрових ресурсів, електронних словників та онлайн-платформ як інструментів підтримки ефективного засвоєння іноземного професійного лексичного матеріалу.

Запропоновано модель навчальної одиниці з чітко структурованим переліком термінів, методичними прийомами та практичними завданнями, що включають корпус-орієнтовані вправи, проєктне навчання й мікротаски для формування термінологічної компетентності. Розглянуто систему оцінювання знань здобувачів, яка передбачає тестування термінології, ведення портфоліо та захисти практичних проєктів англійською мовою, що дає змогу комплексно оцінювати рівень професійної мовної підготовки.

У статті окреслено основні проблеми, з якими стикаються викладачі та здобувачі, зокрема нестандартизовану термінологію, різний рівень володіння англійською мовою серед здобувачів, обмеженість доступних цифрових і навчальних ресурсів, а також недостатню інтеграцію мовних і професійних компонентів в освітній процес. На основі проведеного аналізу запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення термінологічної підготовки, підвищення ефективності використання ESP, розширення цифрової підтримки навчання й оптимізації методик формування професійної компетентності в агроінженерній освіті.

Ключові слова: англійська мова, ESP, фахова термінологія, агроінженерія, CLIL, корпусна лінгвістика, професійна компетентність, цифрові ресурси, навчальні моделі, оцінювання знань.

Вступ. У сучасних умовах глобалізації аграрна галузь України дедалі більше інтегрується у світові ланцюги постачання, науково-технічні обміни й міжнародні проєкти [10]. Для майбутніх агроінженерів володіння англійською мовою є не лише зручністю, а й професійною потребою: технічна документація, статті в журналах, специфікації обладнання і стандарти часто доступні англійською мовою [8]. Особливо важливим компонентом мовної підготовки є фахова термінологія, яка слугує мостом між мовною компетентністю й професійними знаннями. Тому розроблення методик навчання термінології в рамках ESP має стратегічне значення для підвищення конкурентоспроможності випускників аграрних спеціальностей.

Метою статті є систематизація підходів до викладання фахової англомовної термінології для агроінженерів, формулювання практичних рекомендацій щодо розроблення навчальних модулів і методів оцінювання, а також визначення перспектив інтеграції цифрових ресурсів і міждисциплінарних практик в освітній процес.

Виклад основного матеріалу

Теоретичні основи формування термінологічної компетентності

Англійська мова для спеціальних цілей (ESP) – це напрям мовної підготовки, орієнтований на специфічні лексичні, дискурсивні й жанрові особливості певної професійної сфери [7]. Одним із ключових складників ESP є термінологічна компетентність, яка включає знання спеціальної лексики, уміння застосовувати її в контексті професійної комунікації, а також навички пошуку, критичного оцінювання й адаптації автентичних джерел [12].

Термін у технічній сфері характеризується низкою ознак: однозначністю або відносною стабільністю семантики, спеціалізованою колокацією, частою полісемією в загальному вжитку (але специфічною семантикою в професійному контексті) і продуктивними шляхами словоутворення [5]. Когнітивні підходи підкреслюють роль концептуальної мережі термінів, тоді як комунікативні акценти зосереджуються на функціональному використанні термінів під час реальних професійних завдань.

У методологічному плані важливими є положення корпусної лінгвістики (використання корпусів для виявлення частотних колокацій і комбінацій термінів), концепція CLIL (Content and Language Integrated Learning) [6], яка поєднує навчання контенту й мови, і підхід task-based learning, що орієнтує навчання на виконання реальних професійних завдань [11]. Фахова термінологія забезпечує здобувачам ефективний доступ до технічної інформації (інструкцій, патентів, специфікацій) і дає змогу брати участь у міжнародних наукових дискусіях [4].

Якщо ж ми говоримо про роль англомовної термінології в підготовці агроінженерів, то фахова термінологія забезпечує здобувачам ефективний доступ до технічної інформації (інструкцій, патентів, специфікацій) і дає змогу брати участь у міжнародних наукових дискусіях. Тому вбудовування термінологічної підготовки в професійні дисципліни сприяє формуванню професійної й мовної ідентичності здобувачів. Окрім того, володіння термінологією підвищує адаптивність фахівця в мультикультурному та мультидисциплінарному середовищі.

З педагогічної точки зору, термінологія є не лише набором лексичних одиниць, а й інструментом мислення: правильне розуміння термінів стимулює здатність до технічного аналізу й побудови аргументації в професійних ситуаціях.

Методичні підходи та структура навчального модуля

Пропонована структура навчального модуля з фахової англомовної термінології для агроінженерів має включати такі складники: цілі й очікувані результати, тематичні блоки, ключову термінологію, види освітньої діяльності, інструменти контролю й оцінювання [3].

Типовий модуль може містити 4–6 тематичних занять: теоретична частина (введення термінів у контексті), корпус-орієнтовані вправи, практичні, лабораторні, семінарські або проєктні роботи, презентація та захист проєкту. У межах кожного заняття доцільно поєднувати «активні» й «пасивні» методи: аутентичні тексти – аналіз колокацій, словникові статті – вправи на відтворення, рольові ігри – моделювання професійних комунікацій.

Конкретні методичні інструменти: корпусні пошуки й аналіз контекстів (concordance), створення багатомовних термінологічних глосаріїв, використання інтерактивних флеш-карток, проєктні завдання (розроблення технічного паспорта автомобіля англійською мовою), перевірка розуміння через кейс-аналіз і рефлексію [1].

Практична реалізація: приклади занять і вправ

Нижче наведено приклад структури одного заняття (90 хв.) на тему «Power units and transmissions»:

1. Огляд лексики (20 хв.): представлення 12–15 ключових термінів разом із визначеннями та ілюстраціями [9].

2. Корпус-аналіз (20 хв.): робота з коротким корпусом – знаходження прикладів уживання термінів у технічних статтях.

3. Практичне завдання (30 хв.): переклад технічної інструкції, виписування колокацій і підготовка короткого технічного опису.

4. Презентація/обговорення (20 хв.): представлення результатів у парах або групах.

Приклад термінів (уривок глосарію) (таблиця 1):

- engine capacity – робочий об'єм двигуна (the volume of the engine cylinders);

приклад: The engine capacity is 4.5 L.

- torque – крутний момент (rotational force transmitted by the engine);

приклад: High torque at low rpm is essential for field work.

- power take-off (PTO) shaft – відбір потужності (вал відбору потужності);

приклад: The PTO shaft transfers power to attachments.

- hydraulic lift – гідравлічний підйомник;

приклад: The hydraulic lift adjusts the implement height.

- transmission system – трансмісія;

приклад: A synchronized transmission system ensures smooth gear changes.

Вправи для закріплення: складання словникових статей, завершення речень з пропущеними термінами, сортування термінів за семантичними групами, розроблення інструкцій англійською мовою для конкретного обладнання, peer review – взаємна перевірка описів між здобувачами.

Таблиця 1

Глосарій ключових технічних термінів до теми «Power units and transmissions»

№	English term	Ukrainian translation	Definition (brief)	Context / Example sentence
1	Engine capacity	Робочий об'єм двигуна	Total volume of all cylinders in an engine	The engine capacity affects fuel consumption.
2	Torque	Крутний момент	Rotational force produced by an engine	Tractors need high torque to pull heavy loads.
3	Power take-off (PTO) shaft	Вал відбору потужності	Shaft used to transmit power from tractor to implement	Connect the PTO shaft to the mower.
4	Hydraulic lift	Гідравлічний підйомник	Mechanism for raising and lowering implements	Use the hydraulic lift to adjust the plough depth.
5	Transmission system	Трансмісія	System transmitting power from engine to wheels	The transmission system must be regularly serviced.

Ведення електронного або паперового портфоліо здобувачів дає змогу відстежувати динаміку прогресу й інтегрувати мовні результати з професійним розвитком [10, с. 1].

Оцінювання засвоєння термінології та моніторинг прогресу

Система оцінювання знань і навичок здобувачів у сфері фахової англомовної термінології має поєднувати формувальне та підсумкове оцінювання, забезпечуючи комплексний підхід до контролю якості навчання. Формувальне оцінювання спрямовано на регулярне відстеження прогресу здобувачів і включає короткі тести на знання термінології, використання словникових карт для активізації та закріплення лексики, ведення рефлексивних щоденників, де здобувачі фіксують власні успіхи, труднощі та способи подолання мовних бар'єрів, а також практику peer feedback, що дає змогу отримувати зворотний зв'язок від однолітків і стимулює колективне навчання.

Підсумкове оцінювання має на меті оцінити глибину засвоєння термінології та здатність застосовувати її в професійному контексті. До нього належать тести на чітке розуміння дефініцій, перевірка вміння перекладати технічні тексти різної складності, проведення усних презентацій на спеціалізовану тематику, а також захист міні-проектів англійською мовою. Такий підхід дає змогу інтегрувати мовні та професійні компетентності, оцінюючи не лише знання термінів, а й здатність їх застосовувати в практичних ситуаціях.

Додатково до тестів і практичних завдань доцільно вести електронне або паперове портфоліо здобувачів, де зберігаються виписки з корпусів, тематичні статті, описи обладнання, результати проєктної роботи й інші навчальні матеріали. Портфоліо дає змогу відслідковувати динаміку прогресу здобувачів, забезпечує наочну фіксацію досягнень і дає можливість зв'язати мовні результати з професійним розвитком. Крім того, систематичне ведення портфоліо сприяє формуванню самостійності, відповідальності й критичного мислення здобувачів, стимулює рефлексію над власним навчанням і полегшує індивідуалізацію підходів до розвитку мовної та професійної компетентності.

Такий комплексний підхід до оцінювання й моніторингу прогресу створює умови для системного розвитку термінологічної компетентності, дає змогу вчасно виявляти прогалини в знаннях, коригувати навчальні стратегії та забезпечує ефективну інтеграцію англійської мови в професійне навчання здобувачів агроінженерних спеціальностей.

Основні виклики та практичні рекомендації:

1. Різномірне мовна підготовка здобувачів. Рекомендація: упровадити диференційовані завдання, базовий термінологічний мінімум і додаткові поглиблені модулі для здобувачів з вищим рівнем знань.

2. Обмеженість автентичних матеріалів. Рекомендація: використовувати відкриті наукові джерела, технічні огляди, виробничі паспорти, а також створювати університетські корпуси локалізованих матеріалів.

3. Нестандартизованість термінології (різні переклади, варіанти термінів). Рекомендація: формувати локальні глосарії з посиланнями на міжнародні стандарти й узгоджену термінологію.

4. Недостатня кваліфікація викладачів технічних дисциплін у сферах ESP. Рекомендація: організовувати курси підвищення кваліфікації для викладачів, спільні семінари з кафедрами інженерно-технічного спрямування [6, с. 2].

5. Технічні й фінансові обмеження (доступ до ліцензованих ресурсів). Рекомендація: застосовувати безкоштовні онлайн-платформи, відкриті освітні ресурси та внутрішні обмінні бази даних.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження у сфері формування термінологічної компетентності здобувачів агроінженерних спеціальностей можуть охоплювати декілька напрямів.

По-перше, розроблення адаптивних електронних глосаріїв із функціями частотного відслідковування дасть змогу автоматично виявляти найбільш використовувані терміни та відстежувати прогрес кожного здобувача, що сприятиме індивідуалізації навчання.

По-друге, актуальним є вивчення впливу корпусно-орієнтованих вправ на довготривалу ретенцію термінів і формування професійного словникового запасу, що дасть змогу оцінити ефективність активного залучення здобувачів до аналізу реальних текстів.

По-третє, дослідження ефективності CLIL-модулів у технічних спеціальностях допоможе визначити оптимальні стратегії інтеграції мовного та професійного компонентів навчання й розробити методичні рекомендації щодо їх використання.

По-четверте, перспективним є впровадження VR/AR симуляцій у практичні заняття, що дасть змогу моделювати професійні ситуації, відпрацьовувати навички використання термінології в реальному контексті й підвищувати мотивацію здобувачів через інтерактивне навчання. Крім того, доцільними є дослідження щодо оптимізації системи оцінювання, розроблення адаптивних тестів і портфоліо з інтеграцією цифрових інструментів, що забезпечить комплексний моніторинг мовних і професійних компетентностей.

Таким чином, використання фахової англомовної термінології в підготовці здобувачів агроінженерних спеціальностей є ключовим елементом формування їхньої професійної компетентності й підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці. Комплексний підхід до навчання, що поєднує корпусні методи, CLIL, проєктне навчання, мікротаски та сучасні цифрові інструменти, дає змогу ефективно формувати термінологічні знання, розвивати навички критичного мислення, самостійного пошуку інформації та практичного застосування англомовної професійної лексики.

Практична реалізація таких навчальних модулів потребує тісної координації між фаховими й мовними кафедрами, створення локальних цифрових ресурсів і забезпечення безперервної професійної підготовки викладачів.

Важливим аспектом є адаптація навчальних матеріалів до різного рівня мовної підготовки здобувачів та інтеграція сучасних технологій (цифрові платформи, VR/AR, онлайн-корпуси), що підвищує мотивацію й залучення здобувачів до активного навчання.

Запропоновані методичні підходи сприяють формуванню цілісної іншомовної професійної компетентності, забезпечують моніторинг прогресу здобувачів і дають змогу зв'язати мовні результати з розвитком професійних навичок. Розвиток таких підходів відкриває перспективи для подальших досліджень у галузі педагогіки інженерної освіти, методики викладання ESP та інтеграції інноваційних технологій в освітній процес.

Список використаних джерел

1. Балихін Г. *Англійська мова професійного спрямування: методика навчання*. Київ : Наукова думка, 2020.
2. Сопова Д. Використання CLIL у викладанні англійської мови технічних спеціальностей. *Іноземні мови*. 2021. № 3. С. 45–52.
3. Терещенко Н. *Сучасні тенденції у викладанні ESP у вищій школі. Вища освіта України*. 2022. № 2. С. 33–40.
4. ASABE/ISO. *International Standards in Agricultural Engineering and Mechanization: Overview of Publications and Specifications*. St. Joseph, MI : American Society of Agricultural and Biological Engineers, 2023.
5. Coxhead A. A New Academic Word List. *TESOL Quarterly*. 2000. Vol. 34(2). P. 213–238.
6. Coyle D., Hood P., Marsh D. *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010.
7. Dudley-Evans T., St John M. *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge : Cambridge University Press, 1998.
8. Hutchinson T., Waters A. *English for Specific Purposes: A Learning-Centred Approach*. Cambridge : Cambridge University Press, 1987.
9. Nation P. *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001.
10. OECD. *Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems*. Paris : OECD Publishing, 2023.
11. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2014.
12. Schmitt N. *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge : Cambridge University Press, 2000.

Polishchuk A. V.

Doctor of Philosophy (PhD),

Assistant at the Department of Foreign Languages,

Higher educational institution “Podillia State University”

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

E-mail: anastasiya300595@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5488-1224

THE USE OF PROFESSIONAL ENGLISH TERMINOLOGY IN THE TRAINING OF AGROENGINEERING STUDENTS

Abstract

The article examines methodological and practical aspects of using professional English terminology in the educational process of training students in agroengineering specialties. A review of contemporary theoretical approaches to the study of terminology within English for Specific Purposes (ESP) is provided, with particular attention to the key principles of adapting educational materials to the needs of students in technical disciplines. Special focus is placed on the integration of the CLIL (Content and Language Integrated Learning) approach as a means of simultaneously developing professional knowledge and language competence, as well as on the role of corpus linguistics in forming skills for working with terminological text corpora. The use of digital resources, electronic dictionaries, and online platforms as tools for supporting effective acquisition of foreign professional lexical material is also analyzed.

A model of a teaching unit is proposed, featuring a clearly structured list of terms, methodological techniques, and practical tasks, including corpus-based exercises, project-based learning, and micro-tasks aimed at developing terminological competence. The system of student assessment is considered, encompassing terminology testing, portfolio maintenance, and the defense of practical projects in English, which allows for a comprehensive evaluation of professional language proficiency.

The article outlines the main challenges faced by instructors and students, including non-standardized terminology, varying levels of English proficiency among students, limited availability of digital and educational resources, and insufficient integration of linguistic and professional components in the educational process. Based on the analysis, practical recommendations are proposed for improving terminology training, enhancing the effectiveness of ESP use, expanding digital learning support, and optimizing methods for developing professional competence in agroengineering education.

Key words: English language, ESP, professional terminology, agroengineering, CLIL, corpus linguistics, professional competence, digital resources, teaching models, knowledge assessment.

References

1. Balikhin, H. (2020). *Anhliiska mova profesiinoho spriamuvannia: Metodyka navchannia*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
2. Sopova, D. (2021). *Vykorystannia CLIL u vykladanni anhliiskoi movy tekhnichnykh spetsialnostei*. *Inozemni movy*, (3), 45–52 [in Ukrainian].

-
3. Tereshchenko, N. (2022). Suchasni tendentsii u vykladanni ESP u vyshchii shkoli. *Vyshcha osvita Ukrainy*, (2), 33–40 [in Ukrainian].
 4. ASABE/ISO. (2023). *International standards in agricultural engineering and mechanization: Overview of publications and specifications*. St. Joseph, MI: American Society of Agricultural and Biological Engineers [in English].
 5. Coxhead, A. (2000). A new academic word list. *TESOL Quarterly*, 34(2), 213–238. <https://doi.org/10.2307/3587951> [in English].
 6. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
 7. Dudley-Evans, T., & St John, M. (1998). *Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
 8. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for specific purposes: A learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
 9. Nation, P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
 10. OECD. (2023). *Building future-ready vocational education and training systems*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264298681-en> [in English].
 11. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press [in English].
 12. Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].

Отримано: 23.09.2025
Рекомендовано: 27.10.2025
Опубліковано: 28.11.2025